

Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie
Kolegium Mediów i Komunikacji Społecznej

Streszczenie rozprawy doktorskiej

**Analiza dyskursu prasowego na temat lasów w Polsce
w latach 2023-2024. Perspektywa krytyczna.**

Małgorzata Kaczorowska

Promotor

dr hab. Anna Siewierska, prof. UR

Rzeszów 2026

Streszczenie

Przedmiotem rozprawy doktorskiej jest analiza dyskursu medialnego na temat lasów w Polsce, odbywającego się w kontekście narastających konfliktów społecznych, politycznych i środowiskowych wokół gospodarki leśnej. Dyskurs medialny o lasach w Polsce nie był dotychczas przedmiotem odrębnych, systematycznych badań. Celem niniejszej dysertacji była rekonstrukcja i interpretacja mechanizmów komunikacyjnych w tym obszarze. Badanie koncentrowało się na identyfikacji głównych aktorów społecznych, dominujących tematów, strategii dyskursywnych oraz sposobów reprezentacji stron konfliktu. Postawiona w pracy hipoteza badawcza zakładała, że dyskurs prasowy o lasach w Polsce w latach 2023 – 2024 miał charakter spolaryzowany i był podporządkowany interesom poszczególnych aktorów politycznych i społecznych. W konsekwencji charakteryzował się wysokim poziomem konfliktowości i ograniczoną zdolnością do tworzenia przestrzeni deliberacyjnej sprzyjającej budowaniu konsensusu społecznego.

Projekt badawczy, realizowany w ramach nauk o komunikacji społecznej i mediach, osadzono w paradygmacie Krytycznej Analizy Dyskursu (KAD) i przeprowadzono zgodnie z podejściem opracowanym przez Ruth Wodak, określanym jako Historyczna Analiza Dyskursu (HAD). Analizie poddano dwieście sześćdziesiąt cztery artykuły prasowe opublikowane w latach 2023-2024 w czterech ogólnopolskich tytułach prasowych o różnorodnym profilu ideologicznym, tj. dziennikach „Gazeta Wyborcza”, „Rzeczpospolita” oraz tygodnikach „Do Rzeczy” oraz „Polityka”. Zgodnie z założeniami HAD analizę przeprowadzono w trzech wymiarach: identyfikacji sprzeczności i niespójności, rekonstrukcji strategii dyskursywnych w szerokim kontekście społecznym oraz sformułowania rekomendacji służących ograniczaniu zakłóceń komunikacyjnych. Wyniki prowadzonych badań pozwoliły na potwierdzenie przyjętej hipotezy badawczej. Analizowany dyskurs miał wyraźnie spolaryzowany charakter i był podporządkowany interesom określonych aktorów społecznych. W badanym korpusie tekstów gazety z reguły reprodukowały zamknięte wspólnoty retoryczne, preferowały określonych aktorów społecznych, ograniczały dostęp do głosu przeciwników i eksponowały odmienne perspektywy. Strategie językowe używane przez media przybierały formę dyskredytujących charakterystyk i znacznie wykraczały poza merytoryczną krytykę stanowisk. Zjawisko to sprzyjało utrwalaniu antagonizmów pomiędzy uczestnikami debaty. Charakterystyczną cechą dyskursu o lasach w analizowanych mediach była marginalizacja części aktorów

społecznych, najwyraźniej przejawiająca się w braku reprezentacji społeczności lokalnych. W konsekwencji dyskursywne ustalanie interesu publicznego przybierało formę sporu o lasy odbywającego się pomiędzy różnorodnie legitymizowanymi aktorami społecznymi o wysokiej przypisywanej sprawczości.

Rozprawa wnosi oryginalny wkład do badań nad komunikacją i dyskursem medialnym w obszarze środowiskowym. Jest to pierwsza analiza dyskursu medialnego o lasach i leśnictwie wykonana z perspektywy Krytycznej Analizy Dyskursu i przeprowadzona na gruncie nauk o komunikacji społecznej i mediach. Rozprawa ma również istotny wymiar praktyczny, a jej wyniki mogą wspierać lepsze rozumienie dynamiki sporów środowiskowych. Wskazują one bowiem wyraźnie na potrzebę rozwijania bardziej inkluzywnych i dialogicznych modeli komunikacji w debacie publicznej dotyczącej lasów i polityki leśnej w Polsce.